

Anna KOSIŃSKA¹

SKUTKI I NASTĘPSTWA AKCESJI REPUBLIKI CHORWACJI DO UNII EUROPEJSKIEJ

Artykuł ma na celu analizę następstw i konsekwencji, jakie pociągnęło za sobą przystąpienie Republiki Chorwacji do Unii Europejskiej. Skuteczne działanie w strukturze tak rozległej i kompletnej, jaką jest Unia, jest niezwykle skomplikowane, gdyż organizacja ta ma charakter integracyjny. Przystępujące państwa muszą spełnić wiele kryteriów oraz uznać prymat prawa wspólnotowego nad krajowym. Duża liczba instytucji, których działanie reguluje pracę Unii, z jednej strony rodzi konieczność dostosowywania się przez państwo akcesyjne na każdym poziomie do współpracy i koordynacji z innymi członkami organizacji, z drugiej zaś umożliwia realizowanie własnych interesów na wielu płaszczyznach. Oprócz instytucjonalnych dostosowań, w okresie przedakcesyjnym wypracowano kompromis dotyczący kwestii finansowo-budżetowych. Sama akcesja oddziałuje dwuwektorowo – wpływa na rolę zarówno państwa przystępującego, jak i organizacji na arenie międzynarodowej.

Autorka zbadała zmiany na każdym z poziomów integracji: instytucjonalnym, finansowym oraz politycznym. Badania oparła na źródłach prawnych: traktatach konstytuujących Unię Europejską oraz traktacie akcesyjnym Republiki Chorwacji, raportach realizacji projektów unijnych, oraz na oficjalnych danych podawanych przez Unię oraz rząd chorwacki. Wykorzystywane były również doniesienia prasowe, które opisywały stan faktyczny relacji międzynarodowych i działań podejmowanych przez decydentów unijnych oraz chorwackich. W artykule autorka wskazała również na zmianę statusu Republiki Chorwacji, która dokonała się wraz z wejściem do Unii.

Słowa kluczowe: Unia Europejska, integracja europejska, Republika Chorwacji, akcesja.

1. WPROWADZENIE

Republika Chorwacji przystąpiła do Unii Europejskiej 1 lipca 2013 r. Proces zbliżania przebiegał niezwykle dynamicznie i intensywnie. Od pierwszych rozmów w 1999 r. do podpisania traktatu akcesyjnego w grudniu 2011 r. minęło zaledwie 12 lat. W tym czasie należało sprostać wszystkim wymaganiom Brukseli, przyjąć całość prawodawstwa unijnego, dostosować struktury administracyjne i policyjne, przeprowadzić liczne reformy i akcje informacyjne. Społeczeństwo chorwackie musiało także dokonać symbolicznego wyboru między postawieniem przed Międzynarodowym Trybunałem Karnym do Spraw Byłej Jugosławii generałów z wojny o niepodległość, przez wielu uważanych za bohaterów narodowych, a dążeniem do zjednoczonej Europy. Chorwacja konsekwentnie osiągała cele pośrednie, takie jak ustanowienie Procesu Stabilizacji i Stowarzyszenia, podpisanie Układu o Stabilizacji i Stowarzyszeniu oraz otrzymanie statusu państwa kandydata. Możliwość przeprowadzenia negocjacji akcesyjnych była zwieńczeniem długiego i skomplikowanego procesu europeizacji Chorwacji.

¹ Mgr Anna Kosińska, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Wydział Politologii. Pl. Litewski 3, 20-080 Lublin, e-mail: kosinska.anna77@gmail.com

Spółeczeństwo chorwackie kierowało się raczej pragmatyzmem niż nadmiernym euroentuzjazmem, co uwidoczniło się podczas referendum akcesyjnego. Wprawdzie większość opowiedziała się za przystąpieniem do organizacji, ale niska frekwencja świadczyła o małym zaangażowaniu i zainteresowaniu obywateli. Niewątpliwie jednym z najważniejszych argumentów przemawiających na rzecz integracji były pomoc finansowa przekazywana w ramach funduszy przedakcesyjnych (PHARE, ISPA, SAPARD, IPA) oraz ułatwienia w handlu i usługach, nowe rynki zbytu i poszerzenie grona potencjalnych usługobiorców².

Przyjęcie do Unii nie było jednak ostatecznym celem. Po jego osiągnięciu państwo musi nauczyć się skutecznie funkcjonować w prawno-instytucjonalnej strukturze organizacji oraz efektywnie wykorzystywać możliwe szanse rozwoju.

2. NASTĘPSTWA INSTYTUCJONALNE

Przystąpienie Chorwacji do Unii Europejskiej 1 lipca 2013 r. przyniosło za sobą liczne następstwa. Zmiany instytucjonalne wynikały z konieczności przystosowania się do struktur Unii oraz przyswojenia wspólnotowego dorobku formalno-prawnego. Umożliwiły one reprezentowanie swojego stanowiska i interesów na forum unijnym, a także wpływanie na proces decyzyjny Wspólnoty. Sprawność funkcjonowania w organach unijnych w dużym stopniu zależy od jej zdolności dostosowania się do prowadzenia polityki na poziomie europejskim³. Podstawą dla wszelkich zmian instytucjonalnych było pełne przyjęcie *acquis communautaire*. Postanowienia traktatów pierwotnych oraz przepisy aktów przyjętych przez instytucje przed przystąpieniem Chorwacji stały się wiążące dla niej i są stosowane w republice od dnia przystąpienia na warunkach określonych w tych traktatach i w Akcie⁴.

Jedyną instytucją unijną, której członkowie są wybierani w bezpośrednich wyborach, jest Parlament Europejski. Podstawę uczestnictwa reprezentantów Chorwacji w Parlamencie stanowią artykuły 19 oraz 20 traktatu akcesyjnego. Określają one, że na zasadzie „odstępstwa od maksymalnej liczby miejsc zwiększa się liczbę członków Parlamentu Europejskiego o 12 członków z Chorwacji na okres od dnia przystąpienia do zakończenia kadencji Parlamentu Europejskiego w 2009–2014 roku”⁵.

Pierwsze wybory eurodeputowanych w Chorwacji odbyły się 14 kwietnia 2013 r. W ich wyniku koalicja centroprawicowa uzyskała sześć miejsc; pięć miejsc przypadło

² PHARE (*Poland and Hungary: Assistance for Restructuring their Economies*) – program wspierający przemiany gospodarcze i społeczne oraz służący dobremu przygotowaniu administracji i instytucji publicznych do działania w Unii Europejskiej; ISPA (*Instrument for Structural Policies for Pre-Accession*) – fundusz wspierający inwestycje o dużej wartości w dziedzinie ochrony środowiska i transportu, SAPARD (*Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development*) – fundusz wspierający rozwój obszarów wiejskich i rolnictwa, IPA (*Instrument for Pre-accession Assistance*) – instrument mający na celu poprawę skuteczności i spójności pomocy; wszystkie informacje za: *Fundusze przedakcesyjne. Pytania i odpowiedzi*, <http://www.ec.europa.eu> (dostęp: 21.03.2015); strona internetowa Komisji Europejskiej, dalej: SI KE.

³ J. Muś, M. Szpala, *Chorwacja w Unii Europejskiej*, Łódź 2011, s. 39.

⁴ „Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej”, L 112/28 z 24 IV 2012 roku, „Akt dotyczący warunków przystąpienia Republiki Chorwacji oraz dostosowań w Traktacie o Unii Europejskiej, Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz Traktacie ustanawiającym Europejską Wspólnotę Energii Atomowej”, art. 2. Dalej: Traktat Akcesyjny Republiki Chorwacji.

⁵ *Ibidem*, „Wykaz konwencji i protokołów”, załącznik I, art. 19.

koalicji Socjaldemokratycznej Partii Chorwacji i Chorwackiej Partii Ludowej – Liberalni Demokraci. Jedno miejsce zagwarantowali sobie przedstawiciele Chorwackich Laburzystów – Partii Pracy. Frekwencja wyborcza wyniosła 20,75%⁶. Uprawnionych do głosowania było 3 748 815 obywateli, oddano 741 408 ważnych głosów⁷.

Tabela 1. Przynależność chorwackich polityków w Parlamencie Europejskim w 2013 roku

Imię i nazwisko	Partia polityczna w kraju	Grupa polityczna w Parlamencie Europejskim
Marino Baldini	Socjaldemokratyczna Partia Chorwacji (SDP)	Europejska Grupa Postępowego Sojuszu Socjalistów i Demokratów w Parlamencie (S&D)
Biliana Borzan	Socjaldemokratyczna Partia Chorwacji (SDP)	Europejska Grupa Postępowego Sojuszu Socjalistów i Demokratów w Parlamencie (S&D)
Zdravka Bušić	Chorwacka Wspólnota Demokratyczna (HDZ)	Grupa Europejskiej Partii Ludowej (Chrześcijańscy Demokraci, EPP)
Ivana Maletić	Chorwacka Wspólnota Demokratyczna (HDZ)	Grupa Europejskiej Partii Ludowej (Chrześcijańscy Demokraci, EPP)
Sandra Petrović Jakovina	Socjaldemokratyczna Partia Chorwacji (SDP)	Europejska Grupa Postępowego Sojuszu Socjalistów i Demokratów w Parlamencie (S&D)
Tonino Picula	Socjaldemokratyczna Partia Chorwacji (SDP)	Europejska Grupa Postępowego Sojuszu Socjalistów i Demokratów w Parlamencie (S&D)
Andrej Plenković	Chorwacka Wspólnota Demokratyczna (HDZ)	Grupa Europejskiej Partii Ludowej (Chrześcijańscy Demokraci, EPP)
Davor Ivo Stier	Chorwacka Wspólnota Demokratyczna (HDZ)	Grupa Europejskiej Partii Ludowej (Chrześcijańscy Demokraci, EPP)
Dubravka Šuica	Chorwacka Wspólnota Demokratyczna (HDZ)	Grupa Europejskiej Partii Ludowej (Chrześcijańscy Demokraci, EPP)
Ruža Tomašić	Chorwacka Partia Prawa dr Ante Starečević	Europejscy Konserwatyści i Reformatorzy (ECR)
Oleg Valjalo	Socjaldemokratyczna Partia Chorwacji (SDP)	Europejska Grupa Postępowego Sojuszu Socjalistów i Demokratów w Parlamencie (S&D)
Nikola Vuljanić	Chorwaccy Laburzyści – Partia Pracy	Konfederacyjna Grupa Zjednoczonej Lewicy Europejskiej/Nordycka Zielona Lewica (GUE/NGL)

Źródło: *Members of European Parliament*, <http://www.europarl.europa.eu> (dostęp: 13.01.2014).

Nowi posłowie wsparli 6 komisji parlamentarnych oraz 8 delegacji do spraw stosunków z państwami trzecimi. Dubravka Šuica, Ruža Tomašić i Nikola Vuljanić

⁶*Centroprawica wygrała wybory do Parlamentu Europejskiego*, <http://www.psz.pl> (dostęp: 15.04.2013).

⁷*Potpuni rezultati za izbor članova iz Republike Hrvatske 2013*, <http://www.izbore.hr> (dostęp: 15.04.2013); strona internetowa Chorwackiej Komisji Wyborczej, dalej: SI ChKW.

dodatkowo stali się członkami prezydium grup politycznych (odpowiednio: EPP, ECR i GUE/NGL)⁸.

Zaledwie pół roku później, 25 maja 2014 r., w Chorwacji odbyły się kolejne wybory do Parlamentu Europejskiego. W ich wyniku wybrano 11 deputowanych. Uprawnionych do głosowania było 3 767 343 obywateli, spośród których 950 980 osób skorzystało z czynnego prawa wyborczego. Oddano 921 904 ważnych głosów, co stanowiło niemalże 97% wszystkich oddanych głosów. Frekwencja wyborcza wyniosła 25,24%⁹. Zwyciężyła centroprawicowa Koalicja Patriotyczna¹⁰.

Tabela 2. Przynależność chorwackich polityków w Parlamencie Europejskim w latach 2014–2019

Imię i nazwisko	Partia polityczna w kraju	Grupa polityczna w Parlamencie Europejskim
Biliana Borzan	Socjaldemokratyczna Partia Chorwacji (SDP)	Europejska Grupa Postępowego Sojuszu Socjalistów i Demokratów w Parlamencie (S&D)
Ivan Jakovčić*	Istryjskie Zgromadzenie Demokratyczne	Grupa Porozumienia Liberalów i Demokratów na Rzecz Europy (ALDE)
Ivana Maletić	Chorwacka Wspólnota Demokratyczna (HDZ)	Grupa Europejskiej Partii Ludowej (Chrześcijańscy Demokraci, EPP)
Marijana Petir	Chorwacka Wspólnota Demokratyczna (HDZ)	Grupa Europejskiej Partii Ludowej (Chrześcijańscy Demokraci, EPP)
Tonino Picula	Socjaldemokratyczna Partia Chorwacji (SDP)	Europejska Grupa Postępowego Sojuszu Socjalistów i Demokratów w Parlamencie (S&D)
Andrej Plenković	Chorwacka Wspólnota Demokratyczna (HDZ)	Grupa Europejskiej Partii Ludowej (Chrześcijańscy Demokraci, EPP)
Jozo Radoš	Chorwacka Partia Ludowa – Liberalni Demokraci	Grupa Porozumienia Liberalów i Demokratów na Rzecz Europy (ALDE)
Davor Ivo Stier	Chorwacka Wspólnota Demokratyczna (HDZ)	Grupa Europejskiej Partii Ludowej (Chrześcijańscy Demokraci, EPP)
Davor Škrlec**	Chorwacki Zrównoważony Rozwój	Zieloni – Wolny Sojusz Europejski (EFA)
Dubravka Šuica	Chorwacka Wspólnota Demokratyczna (HDZ)	Grupa Europejskiej Partii Ludowej (Chrześcijańscy Demokraci, EPP)
Ruža Tomašić	Chorwacka Partia Prawa dr Ante Starčević (HSP AS)	Europejscy Konserwatyści i Reformatorzy (ECR)

*Ivan Jakovčić zajął miejsce Nevena Mimicy, który mimo zdobycia 22 450 głosów odmówił objęcia mandatu ze względu na pełnienie funkcji Komisarza Unijnego ds. polityki konsumenckiej; **Davor Škrlec objął miejsce Mireli Holy, która mimo zdobycia 52 380 głosów odmówiła przyjęcia mandatu ze względu na pełnienie funkcji parlamentarzysty w Saborze z ramienia Partii Socjaldemokratycznej; szerzej zob. *European elections: the green party ranks third in Croatia*, <http://www.balkanicaucaso.org> (dostęp: 21.03.2014).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Potpuni rezultati za izbor članova iz Republike Hrvatske 2014*, SI ChKW (dostęp: 21.03.2015); *Members of European Parliament*, SI PE (dostęp: 21.03.2015).

⁸*The political groups in the European Parliament*, SI PE (dostęp: 13.01.2014).

⁹*Potpuni rezultati za izbor članova iz Republike Hrvatske 2014*, SI ChKW (dostęp: 15.09.2014).

¹⁰ Koalicja Patriotyczna składała się z Chorwackiej Wspólnoty Demokratycznej (HDZ), Chorwackiej Partii Prawa dr Ante Starčević (HSP AS) oraz Chorwackiej Partii Chłopskiej (HSS). Koalicja ta zdobyła sześć mandatów, z czego pięć przypadło politykom HDZ, a jeden – HSP AS.

Niska frekwencja wyborcza może budzić niepokój, jednak to zjawisko nie odbiega znacząco od ogólnej tendencji w całej Unii. Za najważniejsze przyczyny takiego stanu rzeczy uznaje się: przekonanie, że Parlament Europejski nie jest typowym organem ustawodawczym, słabą mobilizację partii politycznych, niski poziom rozwoju społeczeństwa obywatelskiego¹¹. W Chorwacji co prawda frekwencja wzrosła o 5% w porównaniu z głosowaniem z 2013 r., jednak jej wynik (25,24%) sytuuje ją na piątym miejscu od końca w skali całej Unii i dużo poniżej unijnej średniej, która wyniosła ponad 43%¹².

W porównaniu wyników z wyborami z roku poprzedniego uwiadamia się spadek poparcia dla Socjaldemokratycznej Partii Chorwacji. Niechęć wyborców mogła być spowodowana złą oceną rządów Zorana Milanovicia, które określano jako nieefektywne, skorumpowane oraz niezdolne do przezwyciężenia kryzysu zarówno politycznego, jak i gospodarczego¹³. Poparcie dla Chorwackiej Wspólnoty Demokratycznej zostało potwierdzone reelekcją aż czterech z pięciu polityków wywodzących się z tej partii.

Komisja Europejska jest organem wykonawczym Unii Europejskiej i reprezentuje jej interesy jako całości. Zgodnie z unijnym prawem każdemu państwu członkowskiemu przysługuje jedno stanowisko komisarza w Komisji Europejskiej¹⁴. Wraz z wejściem Chorwacji do Unii Europejskiej ówczesny minister do spraw zagranicznych i europejskich Neven Mimica został 28. komisarzem. Chorwacki polityk zastąpił maltańskiego komisarza ds. polityki konsumenckiej, Toniego Borga. Nominację Mimicy poparło 565 eurodeputowanych, przeciwko było 64 członków Parlamentu Europejskiego, tyle samo wstrzymało się od głosu¹⁵.

Szef Komisji Europejskiej, José Manuel Barroso, wyraził przekonanie, że Mimica jest zaangażowanym i doświadczonym Europejczykiem, który wniesie znaczący udział w pracy Komisji¹⁶. W swoim przemówieniu inauguracyjnym Mimica stwierdził, że polityka ochrony konsumentów musi działać na rzecz wzmocnienia ich pozycji, ponieważ dzięki temu będą zdolni do efektywnego korzystania z przysługujących im praw. Swoje priorytety określił jako: konsolidacja, współpraca i komunikacja. Miały się one odnosić do norm prawnych (zwłaszcza dotyczących wyrobów medycznych, diagnostyki *in vitro*, bezpieczeństwa produktów i rachunków bankowych), pełnej i efektywnej współpracy z partnerami (innymi komisarzami, Parlamentem Europejskim, organizacjami zrzeszającymi konsumentów, partnerami międzynarodowymi) oraz komunikacji z

¹¹ Szerzej zob. E. Kuzelewska, *Partycypacja w wyborach do Parlamentu Europejskiego: od bezpośredniej do głosowania elektronicznego*, „Miscellanea Historico-Iuridica” 2013/12, s. 381–398; M. Rulka, *Problem niskiej frekwencji w wyborach do Parlamentu Europejskiego – przyczyny i sposoby jej zwiększania*, „Przegląd Politologiczny” 2010/1, s. 115–123.

¹² *Results of European Parliament elections 2014*, SI PE (dostęp: 28.04.2015).

¹³ *Wybory do Parlamentu Europejskiego w Chorwacji*, <http://www.balkanistyka.org> (dostęp: 28.04.2015); strona internetowa portalu Bałkanistyka, dalej: SI BLK.

¹⁴ K.M. Witkowska-Chrzczonek, *Pozycja prawna Komisji Europejskiej w systemie instytucjonalnym Wspólnot Europejskich*, Toruń 2008, s. 368–390.

¹⁵ PE zatwierdził kandydaturę chorwackiego komisarza, <http://www.rp.pl> (dostęp: 12.06.2013).

¹⁶ *Od lipca 28. Komisarz UE*, <http://www.euractiv.pl> (dostęp: 26.04.2013); strona internetowa EurActiv, dalej: SI EurActiv.

obywatelami Unii, aby budować społeczeństwo oparte na wiedzy i świadomości praw konsumenckich¹⁷.

Kadencja chorwackiego komisarza była oceniana jako względnie efektywna. Od objęcia funkcji zdołał zrealizować część założonych celów. Wprowadzone zmiany dotyczyły rynku kosmetycznego (zaostrenie przepisów bezpieczeństwa, scentralizowanie zgłaszanie wszystkich produktów kosmetycznych wprowadzanych na rynek wspólnotowy, pojęcie „osoby odpowiedzialnej”)¹⁸, zakupów dokonywanych za pośrednictwem internetu (dostosowanie 116 stron sprzedających gry, książki, filmy i muzykę w formacie cyfrowym do unijnych przepisów ochrony konsumenta)¹⁹ oraz rynku produktów medycznych (sprecyzowanie kryteriów, jakie muszą spełniać jednostki notyfikowane, odpowiedzialne za przeprowadzenie inspekcji producentów wyrobów medycznych, oraz określenie zakresu czynności niezbędnych do przeprowadzenia audytów i ocen wyrobów)²⁰.

W zatwierdzonym 22 października 2014 r. nowym składzie Komisji Europejskiej pod przewodnictwem Jean-Claude’a Junckera ponownie powołano Nevena Mimicę do pełnienia funkcji komisarza unijnego. Powierzona mu została jednak nowa teka – współpracy międzynarodowej i rozwoju. Wśród nowych obowiązków i kompetencji tego komisarza można wymienić zapewnienie wywiązywania się Unii ze swoich zobowiązań w celu realizacji Milenijnych Celów Rozwoju na rzecz ograniczenia ubóstwa, wyznaczenie i reprezentowanie stanowiska Komisji i Unii Europejskiej w kontaktach z Organizacją Narodów Zjednoczonych, współpraca z rządami narodowymi i zwiększanie efektywności pomocy rozwojowej, rozpoczęcie negocjacji w sprawie zmienionej umowy z Kotonu²¹ z państwami Afryki, Karaibów i Pacyfiku²². Podczas wysłuchania przed Parlamentem Europejskim 29 września 2014 r. Mimica określił swoje podstawowe cele działalności. Wskazał na znaczenie polityki spójności oraz zadeklarował chęć ścisłej współpracy z komisarzami ds. polityki zagranicznej, handlu oraz pomocy humanitarnej. Chorwat obiecał także, że każdy wniosek legislacyjny będzie poddawać wnikliwej ocenie pod względem jakości polityki rozwoju i będzie podejmował wszelkie starania w celu przeciwdziałania ubóstwu i nierówności²³.

Rada Europejska wskazuje Unii Europejskiej ogólny kierunek działań politycznych i wytycza jej priorytety. Nadaje Unii impulsy niezbędne do jej rozwoju oraz określa

¹⁷*Hearing of commissioner-designate Neven Mimica*, <http://www.ec.europa.eu> (dostęp: 28.04.2015); strona internetowa Komisji Europejskiej, dalej: SI KE.

¹⁸*Nowe przepisy zwiększą od dziś rzetelność informacji i bezpieczeństwo kosmetyków w UE*, SI KE (dostęp: 28.04.2015).

¹⁹*Lepsza ochrona unijnych konsumentów, którzy pobierają z internetu gry, e-booki, filmy i muzykę*, SI KE (dostęp: 28.04.2015).

²⁰*Zwiększanie bezpieczeństwa konsumentów: poprawa bezpieczeństwa wyrobów medycznych*, SI KE (dostęp: 28.04.2015).

²¹ Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, L 317, 2000/483/WE z 15 XII 2000. Umowa określała zasady współpracy zainteresowanych stron; celem było ograniczenie, a ostatecznie wyeliminowanie ubóstwa oraz stopniowe włączanie państw regionu Afryki, Karaibów i Pacyfiku do światowej gospodarki z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju.

²²*Commissioner Neven Mimica. International Cooperation and Development*, SI KE (dostęp: 28.04.2015).

²³*Hearing of Neven Mimica. Commissioner-Designate for International Cooperation and Development*, SI KE (dostęp: 28.04.2015).

kierunki i priorytety polityczne. Decyzje są podejmowane na zasadzie porozumienia, czyli zgody wszystkich państw członkowskich²⁴. Na mocy Traktatu z Lizbony 1 grudnia 2009 r. zyskała status instytucji. Chorwacja jako członek Unii Europejskiej uczestniczy na równych prawach w spotkaniach Rady, może zatem efektywnie wpłynąć na decyzje Rady w newralgicznych kwestiach. Ze względu na panujący w Chorwacji system konstytucyjny państwo to jest reprezentowane w Radzie przez premiera. Od 2011 r. funkcję tę pełni Zoran Milanović²⁵.

Rada Unii Europejskiej jest instytucją reprezentującą rządy państw członkowskich. Rada jest głównym organem decyzyjnym Unii Europejskiej, część instytucji unijnych ma za zadanie propagować jej wartości, których zrab jest zawarty w art. 2 TUE (poszanowanie godności ludzkiej, demokracja, równość państw, państwo prawa, poszanowanie praw człowieka). Do zdań ogólnych należy także: realizacja celów Unii, służenie interesom obywateli i państw członkowskich, zapewnienie ciągłości i spójności polityki i działań²⁶. Chorwacja dysponuje siedmioma głosami, podobnie jak Dania, Irlandia, Litwa, Słowacja i Finlandia²⁷. W aktualnie obowiązującym systemie głosowania, tzw. systemie podwójnej większości (55% państw i 65% ludności), zmniejszony został wpływ małych państw. Każda propozycja musi zyskać poparcie minimum 15 państw. Zakłada się również konieczność uzyskania poparcia państw reprezentujących 65% ludności całej Unii, a więc więcej niż we wcześniej obowiązującym systemie. Uzgodniono także, że projekt legislacyjny zostanie odrzucony, jeśli sprzeciw wyrażą co najmniej cztery państwa członkowskie. W konsekwencji nawet małe państwa, takie jak Cypr lub Malta, mogą zablokować proces decyzyjny²⁸. Język chorwacki stał się 24 językiem oficjalnym Unii.

W Radzie Ogólnej Europejskiego Banku Centralnego zasiadają prezesi banków narodowych wszystkich państw członkowskich. Od lipca 2013 r. Chorwację w tej instytucji reprezentuje Boris Vujčić, prezes Hrvatska Narodna Banka²⁹. W skład Trybunału Obrachunkowego wchodzi jeden obywatel z każdego państwa członkowskiego³⁰. Na mocy decyzji z 9 lipca 2013 r. rewidentem z Chorwacji został mianowany Neven Mates. Jego kadencja będzie trwać od 15 czerwca 2013 r. do 14 czerwca 2019 r.³¹. W myśl Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej sędziowie i rzecznicy generalni Trybunału Sprawiedliwości są wybierani spośród osób o niekwestionowanej niezależności i mających kwalifikacje wymagane w państwach narodowych do zajmowania najwyższych stanowisk sądowych lub są prawnikami o uznanej i nieposzlakowanej opinii³². Rząd chorwacki mianował na to stanowisko Siniša

²⁴ Szerzej zob. I. Kienzler, *Leksykon Unii Europejskiej*, Warszawa 2003, s. 117.

²⁵ J. Muś, M. Szpala, *op. cit.*, s. 40–41.

²⁶ J. Barcz, *Główne reformy Unii Europejskiej*, Warszawa 2008, s. 89–90.

²⁷ *System of voting*, <http://www.consilium.europa.eu> (dostęp: 15.04.2015); strona internetowa Rady Unii Europejskiej, dalej: SI RUE.

²⁸ J. Muś, M. Szpala, *op. cit.*, s. 41–42.

²⁹ *Organizacja EBC. Rada ogólna*, <http://www.ebc.europa.eu> (dostęp: 14.04.2015).

³⁰ Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, C 326 z 26 X 2012 r., Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, art. 285; dalej: Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

³¹ *Council decision appointing a member of the Court of Auditors (2013/374/EU)*, <http://www.eqa.europa.eu> (dostęp: 12.04.2015).

³² Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, art. 253.

Rodina, który rozpoczął swoją kadencję 4 lipca 2013 r. Tego samego dnia swoją funkcję objęła Vesna Tomljenović, sędzina Sądu³³.

W Komitecie Ekonomiczno-Społecznym zasiada dziewięciu przedstawicieli Chorwacji. Członkowie Komitetu należą do jednej z trzech grup: pracodawców, pracowników lub innych podmiotów. Grupę pierwszą (pracodawców) reprezentują: Violeta Jelić, Davor Majetić i Darica Martinović Džamonja, przedstawicielami grupy drugiej (pracowników) są: Marij Hanževački, Anica Miličević-Pezelj i Vadim Ribić, natomiast grupę trzecią (inne podmioty) zasilili: Lidija Pavić Rogoši, Marina Škrabalo i Toni Vidan³⁴. Członkami Komitetu Regionów stali się: Snježana Bužinec, Nikola Dobroslavić, Bruno Hranić, Ivan Jakovčić, Danijel Marušić, Vojko Obersnel, Jelena Pavičić Vukičević i Predrag Štoromar³⁵.

Przystąpienie do Unii pociągnęło na sobą zmiany instytucjonalne zarówno po stronie Wspólnoty, jak i państwa przystępującego, czyli Chorwacji. Ze względu na niewielką siłę oddziaływania (7 głosów w Radzie, 12 posłów w Parlamencie Europejskim) Chorwacja nie może znacząco wpływać na proces decyzyjny w Unii. Jednakże zewzględnienie wymóg jednomysłności w niektórych obszarach, między innymi polityki rozszerzenia, państwa członkowskie kształtują działania na równych zasadach. A zatem niewielki potencjał polityczny odzwierciedlający status Chorwacji nie oznacza, że nie jest ona atrakcyjnym partnerem do budowania koalicji w procesie decyzyjnym, zwłaszcza w tych obszarach, w których rola tego kraju może być widoczna³⁶.

3. NASTĘPSTWA FINANSOWE

Kwestie budżetowo-finansowe zostały uregulowane w części IV traktatu akcesyjnego Republiki Chorwacji. Przyjęła na siebie zobowiązanie wpłacenia 42,72 mln euro w ośmiu równych ratach (ostatnia transza 31 maja 2018 r.) na rzecz Europejskiego Banku Inwestycyjnego³⁷. Na Fundusz Badań Węgla i Stali będzie wpłacona kwota 494 tys. euro rozłożona na cztery raty – do 2018 r.³⁸.

W ramach pomocy tymczasowej w pierwszym roku po przystąpieniu (tzw. instrument przejściowy) została przyznana Chorwacji kwota 29 mln euro z przeznaczeniem na rozwój i wzmocnienie zdolności administracyjnych i wymiaru sprawiedliwości w celu wzmocnienia zdolności administracyjnych i wymiaru sprawiedliwości, wprowadzenie w życie i egzekwowanie prawa Unii³⁹.

Instrument finansowy Schengen został ustanowiony w celu wzmocnienia nowych zewnętrznych granic Unii i ulepszenia kontroli. Pomoc finansowa udzielana w ramach tego instrumentu wynosiła 40 mln euro w 2013 r. i 80 mln euro w 2014. Ustalono, że Chorwacja ma czas do

³³Prezentacja członków Trybunału Sprawiedliwości, <http://www.curia.europa.eu> (dostęp: 14.04.2015).

³⁴Members list, <http://www.eesc.europa.eu> (dostęp: 14.04.2015) strona internetowa Europejskiego Komitetu Społeczno-Ekonomicznego, dalej: SI EKES.

³⁵Vademecum. Members and Alternates – Croatia, <http://www.cor.europa.eu> (dostęp: 14.04.2015).

³⁶T. Żornaczuk, *Wpływ rozszerzenia o Chorwację na funkcjonowanie Unii Europejskiej*, „Biuletyn PISM” 994/18 (2013), s. 1.

³⁷Traktat Akcesyjny Republiki Chorwacji, art. 27.

³⁸Ibidem, art. 28.

³⁹Ibidem, art. 30.

1 lipca 2016 r. na wykorzystanie tych pieniędzy⁴⁰. W celu usprawnienia przepływu środków pieniężnych w budżecie krajowym Unia przekazała 75 mln w 2013 r. i 28,6 mln euro w 2014 w ramach tymczasowego instrumentu przepływu środków pieniężnych. Kwoty te są wypłacane w równych miesięcznych ratach⁴¹.

Jednym z najważniejszych instrumentów pomocy jest Fundusz Spójności. Unia Europejska dąży w polityce regionalnej do podwyższenia poziomu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej (przestrzennej). Spójność gospodarcza jest mierzona za pomocą produktu krajowego brutto na mieszkańca, uwzględniając parytet siły nabywczej. Spójność społeczna jest mierzona za pomocą wskaźnika stopy bezrobocia, ale coraz częściej jako miernik uwzględnia się stopę partycypacji (miernik określający, jaka część ludności w wieku produkcyjnym znajduje zatrudnienie). Spójność terytorialna (przestrzenna) jest mierzona czasem przejazdu do danego obszaru komunikacją lotniczą, drogową i kolejową. Używa się także wskaźnika liczby konsumentów obsługiwanych w danych czasie⁴². Na potrzeby polityki spójności Chorwacja została podzielona na dwa regiony: Chorwacja Kontynentalna (Kontinentalna Hrvatska) oraz Chorwacja Adriatycka (Jadranska Hrvatska). W 2013 r. została zarezerwowana kwota 449,4 mln euro na rzecz „Spójności dla rozwoju i zatrudnienia”, największego projektu w ramach funduszy strukturalnych. Jednocześnie wprowadzono dostosowanie mające zapewnić – w miarę możliwości – wzrost środków w 2014 r. o 233% w stosunku do kwoty przydzielonej na rok 2013 (1,047 mld euro), a w 2015 r. – w wysokości 300% kwoty podstawowej (1,384 mld euro)⁴³.

Całkowita kwota przeznaczona dla Chorwacji w 2013 r. z Europejskiego Funduszu Rybackiego wynosi 8,7 mln euro, z czego 25% miało zostać wypłacone w jednej racie jako płatności zaliczkowe⁴⁴. W komponencie skierowanym na rozwój obszarów wiejskich przeznaczono 27,7 mln euro⁴⁵. Oprócz tej kwoty przewidziano tymczasowe dodatkowe środki w celu: wsparcia dla gospodarstw niskotowarowych w trakcie restrukturyzacji, wsparcie grup producentów, realizacji programu Leader, a także uzupełnienia płatności bezpośrednich⁴⁶.

W Chorwacji dopłaty bezpośrednie mają być wprowadzane stopniowo do 2023 r. według ustalonego harmonogramu dochodzenia do pełnego poziomu płatności. Przemysł winiarski jest subsydiowany kwotą 10 mln rocznie, na rozminowanie terenów dotkniętych wojną zaś przewidzianych jest 9,6 mln euro⁴⁷.

Europejski Bank Inwestycyjny przekazał do końca 2014 r. 2294 mln euro. W większości (76%) środki te zostały przeznaczone na finansowanie małych i średnich projektów (1 740 mln). Kwota 246 mln euro została przeznaczona na inwestycje wodne, kanalizacyjne i urbanistyczne (11%); na transport i telekomunikację przekazano 214 mln (9%), przemysł, usługi i rolnictwo – 86 mln (4%), edukację – 6 mln, energię zaś – 3 mln.

⁴⁰*Ibidem*, art. 31.

⁴¹*Ibidem*, art. 32.

⁴²Polityka spójności Unii Europejskiej (Cohesion Policy), <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl> (dostęp: 23.10.2014).

⁴³Traktaty Akcesyjne Republiki Chorwacji, art. 33.

⁴⁴*Ibidem*, art. 34.

⁴⁵*Ibidem*, art. 35.

⁴⁶*Ibidem*, załącznik VI, s. 89–90.

⁴⁷J. Muś, M. Szpala, *op. cit.*, s. 48.

Bezpośrednimi beneficjentami tej pomocy byli między innymi Hotelj Dubrovacka Rivijera d.d. na rzecz renowacji i modernizacji bazy turystycznej na wybrzeżu Adriatyku (25 mln euro)⁴⁸ oraz Privredna Banka Zagreb, która zainwestowała otrzymaną pomoc finansową w budowę kolektorów słonecznych na wyspie Lošnj, mających stanowić źródło odnawialnej energii w regionie⁴⁹.

Wieloletnie Ramy Finansowe (MFF, *Multilateral Financial Framework*) na lata 2014–2020 zostały przyjęte przez Radę 2 grudnia 2013 r., po udzieleniu zgody przez Parlament Europejski.

W życie weszły 1 stycznia 2014 roku. Wieloletnie Ramy Finansowe określają maksymalne roczne pułapy dla Unii Europejskiej jako całości oraz dla głównych kategorii wydatków⁵⁰.

W Polityce Spójności w latach 2014–2020 dla Chorwacji zostało przewidziane 8 609,4 mln euro. Kwota ta zostanie rozdzielona pomiędzy (w mln euro): fundusz spójności (2 559,5); rozwój regionów najsłabiej rozwiniętych (5 8337,5); współpracę transgraniczną (127,8); współpracę międzynarodową (18,3); inicjatywę na rzecz zatrudnienia osób młodych (66,2)⁵¹. We Wspólnej Polityce Rolnej Zagreb otrzyma ponad 3 mld euro. Zostaną one wykorzystane na dopłaty bezpośrednie i rozwój obszarów wiejskich⁵². Dofinansowanie ma się odbywać w równych, rocznych ratach⁵³.

Niewątpliwie następstwa finansowe i gospodarcze są najsilniej odczuwalnymi i najbardziej znaczącymi zmianami wiążącymi się z pełną integracją z Unią Europejską. Bilans finansowy wpłat i wypłat do unijnego budżetu wychodzi zdecydowanie *in plus* na rzecz nadadriatyckiej republiki. Przy efektywnym wykorzystaniu udostępnionych środków Chorwacja ma możliwość uzyskania kompleksowego finansowania i rozwoju w wielu dziedzinach.

4. NASTĘPSTWA POLITYCZNE

Rozważając konsekwencje wstąpienia do organizacji międzynarodowej, jaką jest Unia Europejska, należy rozważyć kwestię następstw politycznych. Cele i zamiary każdego państwa usiłującego zjednoczyć się ze wspólną Europą można rozpatrywać w kategoriach polityki mocarstwowej lub funkcjonalnych. W codziennym dyskursie częściej podnoszone są cele funkcjonalne, związane z gospodarką, zasobami, kwestiami ekonomicznymi i handlowymi⁵⁴. Niewątpliwie ta sfera jest łatwiejsza do badania i analizowania pod względem metodologicznym. Kwestia mocarstwowości jest podejmowana niezwykle rzadko, jednak w istocie oba nurty się łączą.

W Europie – czy szerzej w kręgu kultury zachodniej – Unia jest siłą liczącą się w stosunkach światowych i mogącą oddziaływać na społeczność międzynarodową⁵⁵. W tym

⁴⁸ *Croatia: EIB supports upgrade of Croatia's turistic infrastructure*, <http://www.eib.europa.eu> (dostęp: 30.03.2015); strona internetowa Europejskiego Banku Inwestycyjnego, dalej: SI EIB.

⁴⁹ *Going solar in the Adriatic*, SI EIB (dostęp: 30.03.2015).

⁵⁰ Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, art. 312.

⁵¹ *Total allocations of Cohesion Policy 2014-2020*, SI KE (dostęp: 30.03.2015).

⁵² *Agriculture and Rural Development budget. Direct payment – ceilings by Member State*, SI KE (dostęp: 30.03.2015).

⁵³ *Breakdown of Union support for rural development (2014–2020)*, SI KE (dostęp: 30.03.2015).

⁵⁴ J. Zielonka, *Europa jako imperium. Nowe spojrzenie na Unię Europejską*, Warszawa 2007, s. 64.

⁵⁵ Szerzej zob. R. Zięba, *Unia Europejska jako aktor stosunków międzynarodowych*, Warszawa 2003, s. 262–269.

znaczeniu rozszerzanie oddziałuje na obie strony procesu – korzyści gospodarcze wynikające z rozszerzenia wpływają nie tylko na wzrost dobrobytu Europejczyków, lecz również na międzynarodową pozycję Unii i poszczególnych państw członkowskich. Rozszerzenie, zwiększające stabilność nowych członków, wzmacnia zarazem mocarstwową pozycję Unii w wymiarze międzynarodowym⁵⁶. Proces ten można łatwo zaobserwować na przykładzie Chorwacji.

Dla Zagrzebia zwieńczenie starań o przyjęcie do Unii Europejskiej ostatecznie potwierdziło europejski status państwa, a także uwolnił od geopolitycznie niekorzystnego położenia na styku cywilizacji wschodu i zachodu. Ostatecznie pozbyła się dzięki temu statusu państwa bałkańskiego, który został mu przyporządkowany ze względu na długotrwałe funkcjonowanie w Federacji Jugosławii⁵⁷. Dzięki temu Zagrzeb zdecydowanie wzmacnił swoje bezpieczeństwo i zdystansował się od innych państw regionu. Aktualnie każde kolejne rozszerzenie Unii musiałoby się odbyć za zgodą Chorwacji, co sytuuje ją w uprzywilejowanej pozycji. Jest to tym ważniejsze, że w Europie Południowo-Wschodniej relacje sąsiedzkie często były dalekie od dobrych.

Zagrzeb staje się liderem w regionie, co uwidacznia się poprzez aktywne uczestnictwo w różnych inicjatywach regionalnych i subregionalnych. Niewątpliwie jednym z największych sukcesów, jaki udało się odnieść, było ustanowienie Strategii Unii Europejskiej na rzecz regionu Morza Adriatyckiego i Jońskiego (EUSAIR)⁵⁸. Program obejmuje cztery państwa członkowskie Unii: Chorwację, Grecję, Włochy, Słowenię, i cztery państwa nienależące do Unii: Albanię, Bośnię i Hercegowinę, Czarnogórę, Serbię. Program ten przyczyni się do wzrostu wkładu krajów kandydujących i potencjalnych krajach kandydujących z tego regionu w integrację europejską⁵⁹. To jeden z najważniejszych projektów, które zostaną objęte koncepcją strategii makroregionalnych⁶⁰.

Współpraca regionalna z państwami regionu również jest determinowana wspólnotą interesów. Zagrzeb koordynuje swoje działania z Sofią w kwestii strefy Schengen dla unijnej polityki energetycznej. Oba państwa deklarują również wsparcie dalszego rozszerzania Unii, zwłaszcza na obszarze Europy Południowo-Wschodniej⁶¹.

Chorwacja była także brana pod uwagę jako wartościowy partner dla Grupy Wyszehradzkiej. Dla obu stron takiej współpracy priorytetowe są zagadnienia dotyczące bezpieczeństwa energetycznego, transportu i polityki sąsiedztwa⁶².

⁵⁶ J. Zielonka, *op. cit.*, s. 64.

⁵⁷ Szerzej zob. T. Bichta, M. Wichmanowski, *Od przekształceń komunistycznych w regionie do uczestnictwa we współpracy europejskiej*, [w:] *Wprowadzenie do Studiów Wschodnioeuropejskich*, t. 1: *Balkany: przeszłość – teraźniejszość – przyszłość*, red. M. Podolak, Lublin 2013, s. 403–426.

⁵⁸ *The Adriatic and Ionian Region*, <http://www.adriatic-ionian.eu> (dostęp: 25 IV 2015).

⁵⁹ Współpraca polegać będzie na sparowaniu jednego państwa członkowskiego UE z jednym państwem spoza UE. Każda taka para będzie koordynować jeden z czterech elementów planu Strategii. Chorwacja i Albania skupią się na rozwoju zrównoważonej turystyki. Szerzej zob. *Strategia adriatycko-jońska*, SI EurActiv (dostęp: 27.04. 2015).

⁶⁰ *Dokument roboczy Komisji Polityki Spójności Terytorialnej Komitetu Regionów, COTER-V-047*, <http://www.cor.europa.eu>.

⁶¹ Szerzej zob. *Bulgarian, Croatian presidents back EU prospects of Western Balkans*, <http://www.balkaneu.com>; *Croatian Parliament Speaker visits Bulgaria*, <http://www.sabor.hr> (dostęp: 27.04.2015).

⁶² *Perspektywy współpracy Chorwacji z Grupą Wyszehradzką*, <http://www.osw.waw.pl> (dostęp: 27.04.2015).

5. PODSUMOWANIE

Sukces poszerzenia Unii Europejskiej o nowe państwa oraz korzyści, jakie obie strony mogą z tego czerpać, w dużym stopniu zależą od akceptacji obywateli z obu grup. Wszelkie lęki i obawy społeczeństw powinny być pokonane. Może się to dokonać tylko wtedy, gdy koszty oraz zyski rozszerzenia będą jasno wyrażone i pewne. Sukces rozszerzenia może przynieść stabilność, wzrost gospodarczy, siłę oraz dobrobyt na kontynencie europejskim⁶³. Nawet w obliczu kryzysu gospodarczego sytuacja ekonomiczna wewnątrz Unii jest relatywnie lepsza i korzystniejsza niż państwach nieczłonkowskich. Kompleksowość i mnogość instytucji unijnych zapewniają obsługę administracyjno-formalną organizacji. Zasada demokratyczności i równości oraz reprezentacji państwa przed każdym organem unijnym umożliwia realizowanie swoich partykularnych celów. Jednocześnie jednak system zależności i głosowań wewnątrz Unii jest tak skonstruowany, że niejako wymusza na państwach współpracę i koordynację działań w celu powiększenia zysków. Unia dysponuje wieloma instrumentami, którymi może wpływać na państwa członkowskie. Jednym z bodźców najsilniej oddziałujących są środki finansowe, przekazywane w formie bezpośrednich dotacji oraz inwestycji, mających na celu stymulowanie zrównoważonego rozwoju.

To, czy Chorwacja wykorzysta nadarżającą się szansę, jaką daje jej uczestnictwo w Unii Europejskiej, w dużej mierze zależy od zdolności jej elit politycznych do funkcjonowania w obrębie Unii oraz od stopnia ukształtowania społeczeństwa obywatelskiego.

LITERATURA

- [1] *Agriculture and Rural Development budget. Direct payment – ceilings by Member State*, <http://www.ec.europa.eu>.
- [2] Barcz J., *Główne reformy Unii Europejskiej*, Warszawa 2008.
- [3] Bichta T., Wichmanowski M., *Od przekształceń komunistycznych w regionie do uczestnictwa we współpracy europejskiej*, [w:] *Wprowadzenie do Studiów Wschodnioeuropejskich*, t. 1: *Balkany: przeszłość – teraźniejszość – przyszłość*, red. M. Podolak, Lublin 2013.
- [4] *Breakdown of union support for rural development (2014–2020)*, <http://www.ec.europa.eu>.
- [5] *Bulgarian, Croatian presidents back EU prospects of Western Balkan*, <http://www.balkan.eu.com>.
- [6] *Centroprawica wygrała wybory do Parlamentu Europejskiego*, <http://www.psz.pl>.
- [7] *Commissioner Neven Mimica. International Cooperation and Development*, <http://www.ec.europa.eu>.
- [8] *Council decision appointing a member of the Court of Auditors*, <http://www.eca.europa.eu>.
- [9] *Croatia: EIB supports upgrade of Croatia's turistic infrastructure; Going solar in the Adriatic*, <http://www.eib.europa.eu>.
- [10] *Croatian Parliament's Speaker visit Bulgaria*, <http://www.sabor.hr>.

⁶³J. Foo, *Can Eastern Europe accede to the European Union?*, [w:] *Globalization, European Integration and...?*, red. J.W. Steagall, A.Z. Nowak, Warszawa–Jacksonville 2002, s. 164.

- [11] *Dokument roboczy Komisji Polityki Spójności Terytorialnej Komitetu Regionów, COTER-V-047*, <http://www.cor.europa.eu>.
- [12] Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, C 326 z 26 X 2012 r., Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.
- [13] Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, L 112/28 z 24 IV 2012 roku, Akt dotyczący warunków przystąpienia Republiki Chorwacji oraz dostosowań w Traktacie o Unii Europejskiej, Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz Traktacie ustanawiającym Europejską Wspólnotę Energii Atomowej wraz z Wykazem konwencji i protokołów, załącznik I.
- [14] Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, L 317, 2000/483/WE z 15 XII 2000 r.
- [15] *Europeanelections: the green party ranks third in Croatia*, <http://www.balcanicaucaso.org>.
- [16] Foo J., *Can Eastern Europe accede to the European Union?*, [w:] *Globalization, European Integration and...?*, red. J.W. Steagall, A.Z. Nowak, Warszawa–Jacksonville 2002.
- [17] *Fundusze spójności Unii Europejskiej*, <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl>.
- [18] *Hearing of commissioner-designate Neven Mimica*, <http://www.ec.europa.eu>.
- [19] *Hearing of Neven Mimica. Commissioner-designate for International Cooperation and Development*, <http://www.ec.europa.eu>.
- [20] Kienzler I., *Leksykon Unii Europejskiej*, Warszawa 2003.
- [21] Kuźelewska E., *Partycypacja w wyborach do Parlamentu Europejskiego: od bezpośredniej do głosowania elektronicznego*, „Miscellanea Historico-Iuridica” 2013/12.
- [22] *Lepsza ochrona unijnych konsumentów, którzy pobierają z Internetu gry, e-booki, filmy i muzykę*, <http://www.ec.europa.eu>.
- [23] *Member list*, <http://www.eesc.europa.eu>.
- [24] *Members and Alternates – Croatia*, <http://www.cor.europa.eu>.
- [25] *Members of the European Parliament*, <http://www.europarl.europa.eu>.
- [26] Muś J., Szpala M., *Chorwacja w Unii Europejskiej*, Łódź 2011.
- [27] *Nowe przepisy zwiększą od dziś rzetelność informacji i bezpieczeństwo kosmetyków w UE*, <http://www.ec.europa.eu>.
- [28] *Od lipca 28 Komisarz UE*, <http://www.euractiv.pl>.
- [29] *Organizacja EBC. Rada ogólna*, <http://www.ebc.europa.eu>.
- [30] *PE zatwierdził kandydaturę chorwackiego komisarza*, <http://www.rp.pl>.
- [31] *Perspektywy współpracy Chorwacji z Grupą Wyszehradzką*, <http://www.osw.waw.pl>.
- [32] *Potpuni rezultati za izbor članova iz Republike Hrvatske 2013; Potpuni rezultati za izbor članova iz Republike Hrvatske 2014*, <http://www.izbore.hr>.
- [33] *Prezentacja członków Trybunału Sprawiedliwości*, <http://www.curia.europa.eu>.
- [34] *Results of European Parliament elections 2014*, <http://www.europarl.europa.eu>.
- [35] Rulka M., *Problem niskiej frekwencji w wyborach do Parlamentu Europejskiego – przyczyny i sposoby jej zwiększania*, „Przegląd Politologiczny”, 2010, nr 1.

- [36] *Sistem of voting*, <http://www.consillium.europa.eu>.
- [37] *The Adriatic and Ionian Region*, <http://www.adriatic-ionian.eu>.
- [38] *The political group in the European Parliament*, <http://www.europarl.europa.eu>.
- [39] *Total allocation of Cohesion Policy 2014–2020*, <http://www.ec.europa.eu>.
- [40] Witkowska-Chrzczonek K. M., *Pozycja prawna Komisji Europejskiej w systemie instytucjonalnym Wspólnot Europejskich*, Toruń 2008.
- [41] *Wybory do Parlamentu Europejskiego w Chorwacji*, <http://www.balkanistyka.org>.
- [42] Zielonka J., *Europa jako imperium. Nowe spojrzenie na Unię Europejską*, Warszawa 2007.
- [43] Zięba R., *Unia Europejska jako aktor stosunków międzynarodowych*, Warszawa 2003.
- [44] *Zwiększenie bezpieczeństwa konsumentów: poprawa bezpieczeństwa wyrobów medycznych*, <http://www.ec.europa.eu>.
- [45] Żornaczuk T., *Wpływ rozszerzenia o Chorwację na funkcjonowanie Unii Europejskiej*, „Biuletyn PISM” 2013.

EFFECTS AND CONSEQUENCES OF ACCESSION OF THE REPUBLIC OF CROATIA TO THE EUROPEAN UNION

The main goal of the article is to analyze consequences of integration of the Republic of Croatia with European Union. Effective acting in extensive and complicated structure of this international organization is extremely hard, because EU is an organization of integration character. State has to archive a lot of demands and conditions and recognize primacy of common law to participate. Many European institutions adjust works of European Union. On the one hand it makes necessity to synchronize state's actions to coordination and cooperation with other EU's members but on the other hand it enable to fulfil its interest on different levels. During pre-accession period, the agreement about financial and budget was made. The accession influenced to candidate country and to the organization.

The author investigated changes on every level of integration: institutional, financial and political. The research was based on juristic sources (European Union's treaties, Accession Treaty of the Republic of Croatia, reports about realization of European projects and official dates about preparation. Press information was used to describe international relation between Brussels and Zagreb. In the article author showed also a change of estate of the Republic of Croatia in the region of Eastern and Southern Europe which was made by entry to European Union.

Keywords: European Union, integration, the Republic of Croatia, accession.

DOI:10.7862/rz.2016.hss.4

Przesłano do redakcji: czerwiec 2015

Przyjęto do druku: styczeń 2016